

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Sexta. De Subalteratione Scientiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

QUÆSTIO VI.

De Subalternatione Scientiarum.

De Scientiarum subalternatione agit Aristoteles hic I. Post. cap. 9. quales fere omnes Doctores dari fatentur, unde per subalternantem illam intelligunt, quia sub se aliam continet, quæ verò sub alia continetur, subalternata dicitur: Potest autem hæc continentia scientiarum, seu subalternatio tripliciter intelligi. Primò ratione finis, quando videlicet finis unius subalternatur fini alterius, sic subalternatur ars frœnificatoria equestris, & equestris militari, quia finis unius subordinatur fini alterius, artis frœnificatoriæ est finis in frœnum, & inseruit equestris & equestris finis subordinatur militari. Secundò ratione principiorum, quando nimirum principia subalternatæ sunt conclusiones, demonstratæ in subalternante, & sic Medicina subalternatur Physicæ, quia principia Medicinæ possunt demonstrari in Physica. Tertio Ratione objecti, quando scilicet objectum unius continetur sub objecto alterius. Quod adhuc dupliciter fieri potest, primò quando subiectum subalternantis contrahitur ad objectum subalternatæ per differentiam accidentalem, ut numerus contrahitur ad numerum sonorum, qui est objectum musicæ, numerus vero in se arithmetice: secundò quando sic contrahitur per differentiam essentialem, ut corpus mobile, quod secundum multos est objectum Physicæ, contrahitur ad corpus cœleste, quod multos objectum est scientiæ de cœlo. De his ergò tribus modis queritur, qui nam sufficiat, ut una scientia dicatur subalternata alteri, & altera dicatur subalternans. Ad quod

nam hæc est demonstratio Geometrica, ut habet Scotus: Omnis circulus habet latera æqualiter distantia, sed omne vulnus rotundum est circulus; ergò omne vulnus rotundum habet latera æqualiter distantia, tunc accedens Chyrurgus facit hanc demonstrationem: Omne vulnus rotundum habet latera æqualiter distantia, sed omne vulnus habens latera æqualiter distantia, est difficulter sanabile; ergò omne vulnus rotundum est difficulter sanabile. Et quòd non sufficiat ad scientiam subalternatam, ut accipiat sua principia ab alia, & non evidentiam, sic probatur & suadetur, quia Theologia nostra secundum Scotum & veritatem, non subalternatur Theologiæ Beatorum, & tamen Theologiæ nostræ principia possunt demonstrari à Theologia Beatorum, etiam à priori, verbi gratià, hoc principium nostræ Theologiæ: Omne revelatum à Deo est verum, non beatus ex aliquibus principiis intuitivè visis potest hanc propositionem demonstrare & sic in Theologia beatorum potest esse conclusio, quæ in nostra est principium, requiritur ergò ulterius, quòd accipiat suam evidentiam à subalternata, quod cum repugnet Theologiæ nostræ, quæ ex se est obscura, non subalternatur Theologiæ beatorum, nec ulli scientiæ.

Dico 3. Requiritur etiam ut objectum scientiæ subalternata contrahatur per differentiam aliquam accidentalem. Hæc esse videtur satis Communis, ejusq; sensus est, quòd licet scientia subalternata habeat idem objectum cum subalternante, in ea tamen illud objectum per accidentalem aliquam differentiam posse modificari debet. Probatur: Scientia subalternata debet tam bene constituere unam scientiam totalem, quàm subalternans, sed si subalternata non contraheret suum objectum per differentiam accidentalem, non posset constituere unam scientiam totalem; ergò probatur minor, quia quandocunq; contrahitur aliquid objectum per differentias essentielles, vel per proprietates, illa possunt reduci ad illud objectum adæquatum, veluti aliquid sui, ergò tunc erunt potius partes unius scientiæ quàm diversa; Quòd autem differentia accidentaliter verè diversificet, patet, de Chyrurgia, & Geometria, &c. Medicina, & Physica. Sed incontra

IV. Debet etiam objectum contrahi per differentiam aliquam accidentalem.

Arguitur. De Ente per accidens non potest haberi scientia, sed si objectum contrahitur per differentiam accidentalem, erit ens per accidens; ergò de eo non poterit haberi scientia. R. Quòd quando dicitur objectum scientiæ subalternantis contrahi per differentiam accidentalem, non intelligitur ea differentia, quæ facit verè unum per accidens, sed eam quæ non constituit novam aliquam speciem.

Instatur. Saltem aliquando differentia contrahens facit unum per accidens ex subiecto subalternantis, quia sonorus contrahens numerum ad objectum musicæ, facit ens per accidens respectu illius; ergò tunc saltem erit scientia de ente per accidens. R. negando consequentiam. In tali enim casu scientia subalternata dupliciter potest representare objectum, quod in se est ens per accidens, primò quòd habeat differentiam pro contrahentem objecto, vel

Subalternans

VI. Scientia

VI.

II. Una scientia sit subalternans, & altera subalternata, non sufficit, quòd objectum unius continetur sub objecto alterius. Ita in re Scotus q. 3. Prologi & quest. 4. lat. n. 29. ubi dicit: objectum Theologiæ contineri sub objecto Metaphysicæ, nam Deus continetur sub ente, & tamen secundum Scotum & alibi, Theologia non subalternatur Metaphysicæ.

III. Ultra subordinacionem objecti requiritur ad scientiam subalternatam, quòd dependeat à sua subalternante in sua evidentiâ, seu quòd accipiat suam evidentiam, & principia à subalternante, ita ut principia subalternatæ, sint conclusiones demonstratæ in subalternante. Est Scoti supra quatenus dicit, quòd ibi incipit subalternata, ubi desinit subalternans. Et Probatur Conclusio qualibet, & maxime conclusio demonstrativa dependet in sua evidentiâ à suis præmissis, sed conclusiones demonstratæ in subalternante sunt præmissæ subalternatæ; ergò conclusio demonstrata in subalternata dependet in sua evidentiâ à subalternante, major & minor patet. Probatur consequentia: Quia à quocunq; dependet præmissæ, dependet etiam conclusio, sed præmissæ subalternatæ dependent à præmissis subalternantis, cum conclusio subalternantis, quæ est una ex præmissis subalternatæ, essentialiter dependeat à suis præmissis, sic ars chyrurgica demonstrat vulnus rotundum esse difficulter sanabile, nam chyrurgus assumit unam pro præmissa conclusionem demonstratam à Geometria,

vel ipsam naturam, contractam, & differentiam pro ratione, sub qua, vel pro conditione. Secundo ut demonstret passionem, tam de differentia, quam de objecto contracto, ut unum eorum habeat pro objecto primario, & aliud pro secundario sicut scientia, quae est in recto de superfi-

cie, in obliquo est de linea, & quocumque modo consideretur, & respiciat objectum, non erit de ente per accidens, quia ens per accidens importat plura in recto, quorum neutrum est in potentia per se ad alterum.

DISPUTATIO VI. IN LIBROS TOPICORUM.

PAUCA hic dicenda restabunt, cum plura eaq, tunc necessaria in Summulis praemisimus, dicuntur autem Libri Topici, seu de discursu probabili, quem faciunt fides humana, & opinio. De quibus pro complemento, tum hujus partis, tum totius Logicae hic breviter aliquid dicam. Itaq, sit

QUAESTIO I.

Quid sit fides & opinio, & quomodo inter se distinguantur?

Fides tum in sacra Scriptura, tum à Patribus frequenter scientia vocatur, nam apud Job. 19. v. 25. sic habetur: scio quod redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & D. August. lib. de Doct. Christiana ait: Non verendum dicere nos scire, quae idoneis testimoniis novimus. & 15. de Trinit. 12. à Doctore relatus, absit ut scire nos negemus, quae testimonio didicimus aliorum, alioquin nesciremus esse oceanum, nesciremus esse terras, atq, urbes, quae celeberrima forma commendat; verumtamen non est scientia proprie dicta, sed est assensu determinatus alterius partis contradictionis propter auctoritatem, & testimonium dicentis. Dicitur Assensu, in quo cum scientia convenit, & aliis notitiis, seu necessariis, seu probabilibus: dicitur determinatus, in quo distinguitur à dubio & suspitione, quia dubium, & suspicio faciunt, ut in neutram partem fiat determinatio, sed maneat simpliciter anceps, & in judicio suspensus: per particulam vero propter auctoritatem & testimonium dicentis, distinguitur tum à scientia, tum ab opinione, à scientia quidem, quia illa habet evidentiam, & quia fit propter rationes necessarias, & intrinsecè connexas, non sic fides; tum ab opinione, quae licet etiam innitatur motivo probabili, illud tamen est intrinsecum propter connexionem praedicati cum subiecto, fidei verò motivum est extrinsecum, scilicet testimonium alienum. Et quia hoc testimonium est duplex, unum divinum, & infallibile, seu supernaturale & infusum, iterum est fallibile creatum, & humanum, imò etiam angelicum, ideo etiam fides est duplex, scilicet divina, & humana inter quas hoc potissimum est discrimen, quia fidei divinae simpliciter non potest subesse falsum, quia innititur testimonio Dei, qui nec fallere, nec falli potest, unde quoad certitudinem, quam maxime accedit ad scientiam, imò eam superat, licet quoad evidentiam e contra deficiat; Eam describit D. Paulus ad Heb. 11. sic: Fides & sperandarum substantiarum rerum, argumentum non apparentium. Et D. Bernardus lib. 5. de consid. cap. 3. dicit, quod sit Voluntaria quaedam certa praescriptio, nec dum propalata veritate, Fidem hu-

Describitur
fidei,

manam confundit frequenter Aristoteles cum opinione, ut 2. de An. 157. & 1. Rhet. cap. 4. & 4. Top. loco 67. ubi etiam inter loca topica eam enumerat, verumtamen male, nam ut utar verbis D. Bernardi paulò ante citati gratiosè scientiam à fide & opinione distinguuntis: Omnino in hu cavenda est confusio, ne aut in certis opinionibus figat, aut quod firmum fixumq, est fidei opinio revocet in quaestionem, & hoc scientiam, quod opinio si habet assertionem temeraria est, fides si habet hesitationem infirma est. Opinio est quasi pro vero habere aliquid, quod falsum esse nescias. De qua proinde etiam quaeritur, quomodo ab opinione distinguatur, quia certum est, divinam distinguere propter certitudinem summam, & infallibilitatem.

Opinio Bene describitur, Quod sit cognitio, seu assensu determinatus alterius partis contradictionis, cum formidine alterius, seu de opposito. Quae descriptio communiter in Scholis recipitur, licet Aristoteles eam aliter definiat 1. Post. cap. 24. l. 44. quòd sit assensus immediatae propositionis, non verò necessariae, verumtamen non est tam clara sicut prior, imò potius est descriptio principiorum probabilium, non verò conclusionis probabilis, & etiam Aristotelem non plus ibi intendere, patet ex contextu. Dicitur itaq, opinio Cognitio, in quo convenit cum scientia & aliis notitiis, sive claris & obsecuris, seu probabilibus, aut necessariis. Reliqua particulae explicatur, sicut superius in definitione fidei, praeter ultimam, scilicet de formidine de opposito, quia licet intellectus propter rationes urgentes, se determinet ad assensum, ista determinatio tamen non est ita fixa & stabilis, ut non habeat tamen adhuc pensam aliquam formidine de altera parte, & per hoc distinguitur à scientia, quae est sine ulla propterea formidine, ex eo quòd objectum sit necessarium, ut non sit possibile, quòd se possit aliter habere; opinionis verò objectum est variabile, ita ut se possit aliter habere, ideo semper adest formido, & licet aliquando etiam sit circa objectum necessarium, non tamen modo necessario, quia adhibet tantum medium probabile, & dialecticum, quòd potest in probatione deficere, ita ex uno vel altero capite est formidini obnoxia. Et haec satis dicta puta esse pro prima parte tituli. Pro secunda resolvenda, duplex est sententia.